

TARA DE MĂINE

„Nedreptatea și imoralitatea pot să se mențină la suprafață vremelnic, dar mai curând sau mai târziu adevărul își face drum și triumfă“.

IULIU MANIU

SUMAR :

Câteva puncte de orientare	Prof. Valer Moldova
Caracterul revoluționar al țăranismului	Victor Jinga
Program de lucru	Adonis Popov
Politica demnității naționale	Axente Sever Banciu
Problema bancară și reforma Statului	Bucur Schiopu
Sensul țăranismului	Ion Oancea-Ursu
Intre industrie și agricultură românească	Camil Suciu
Factorul moral în viața politică	Adrian Mihalca
Exploatarea avuțiilor publice	Grațian Mărcuș
Modificarea constituției	Iuliu Gheție
Insemnări	* * *
Recenzii	* * *

REVISTĂ SOCIALĂ, POLITICĂ ȘI ECONOMICĂ

EXEMPLARUL 5 LEI

Apare lunar la Cluj, sub conducerea unui comitet

RECENZII

Profesor Dr. Gh. Dragoș: *Cooperajia în Ardeal.*

Fără îndoială că dintre problemele economico-sociale ale societății de azi, aspectul cooperatist a fost unul dintre cele mai puțin studiate.

Valoarea sa lucrare a Dlui Profesor Dr. Gh. Dragoș — *Cooperajia în Ardeal* — umple cu prisosință acest gol, mai ales că reunește în mod desăvârșit în lucrare pe cercetătorul rece, obiectiv: „mai bine să cunosc o situație reală, ori cât de rea, decât să întunec adevărul”, — cu teoreticianul care dă îndrumări pt. viitor.

Pentru ori cine se ocupă cu problema cooperajiei române, este indispensabilă cunoașterea, aprofundarea lucrării, pentru a putea vedea, care au fost cauzele, cari au făcut ca, cooperajia în Ardeal să nu poată urma un curs ascendent și să nu dea rezultatele scontate.

Cooperajia este un colectiv, — mai mult chiar — o reacțiune împotriva capitalismului egoist, individualist, exploataător; este o „asociere a celor mulți și slabi cu scopul de a armoniza interesele consumatorilor cu cele de producătorilor în vederea îmbunătățirii stării sociale și economice”. Ea ne face să prevedem viitoarea orientare a economiei: *trebuie să fie socială*; să fie strămutată de pe planul individualist, adică forța generatoare să nu mai fie un câștig al capitalistului, *să nu fie un scop ci un mijloc de promovare a maselor.*

La baza cooperajiei nu stă însă numai un factor economic ci și un factor moral deoarece cooperajia: „se bazează pe libertate, pe respectarea proprietății, pe egalitate și reciprocitate” și astfel nebazându-se pe ura de clasă se deosebește fundamental de unele instituții atât de refugate, de cari s'ar părea că se apropie.

Scopul final este: „națiunea organizată”, întărirea elementului național prin ridicarea standardului de viață și prin smulgerea de sub exploatarea intermediarilor și a unor producători, — mai catolici decât papa, — cari în quasi-unanimitatea lor sunt străini. Mișcarea cooperatistă având ca forță generatoare înaltul sentiment al *solidarității* — „toți pentru unul, unul pentru toți” — va fi viabilă și cu siguranță că va cuceri terenuri de realizări nebănuite.

Cooperajia pentru a se putea desvolta presupune existența unor condiții indispensabile. Astfel sunt, un grad de civilizație și cultură, mai avansat, precum și libertate de acțiune. Aceste condiții însă nu au fost întrunite pe întreg teritoriul Ardealului ci numai în câteva regiuni: Sibiu, Făgăraș, Năsăud, Banat, și din această cauză începuturile și cele mai frumoase realizări cooperatiste le găsim în aceste regiuni.

La noi în Ardeal s'au desvoltat aproape numai cooperajivele de credit din cauză că organizarea acestora este mai ușoară și țărânul își produce aproape tot de ce avea nevoie, iar burghezia noastră era destul de redusă ca număr.

În desvoltarea cooperativilor de credit deosebi în trei sisteme: „Schulze — Delitzsch”, — „Raiffeisen” și un sistem mixt. Caracter mai cooperatist îl prezintă cele tip Raiffeisen, întrucât se situează pe un plan mai social, celelalte urmărind și un profit economic.

Cea mai frumoasă desvoltare au cunoscut-o cooperativilor tip Raiffeisen dovedind că se potrivesc mai bine caracterului

poporului nostru, ajungând înainte de război la un număr de 72 unități cu 7593 membri.

Fără îndoială că după patruzeci și ceva de ani de mișcare cooperatistă — prima cooperativă a luat naștere în 1867 în comuna Rășinari — Sibiu — rezultatul putea să fie cu mult mai bun. Această situație își are explicația ei: condițiunile sociale și politice în care am trăit n'au fost strălucite și fără câteva individualități de marcă, ca Visarion Roman, Eugen Brote, Partenie Cosma ș. a. n'am fi ajuns nici aici; în viața economică au luat o deosebită desvoltare băncile, concurând cooperativilor, deoarece se bucurau de o conducere destoinică și având în cele mai multe cazuri o puternică nuanță cooperatistă. Dar *cel mai însemnat impediment a fost lipsa unui plan unitar, de acțiune care să concentreze forțele economice și lipsa unei centrale a cooperativilor care să coordoneze să îndrumeze să controleze și să întărească financiarmente acțiunile, dispartate de diferitelor unități.*

Cea ce caracterizează cooperajia din Ardeal de dinainte de război — cu mici excepții — este *deosebită solicitudine ce a arătat-o interesele naționale*, promovând atât cât i-a stat în putință jărănimea română.

După război cooperajia română a avut un frumos succes, ajungând în 1929 la un număr de 516 unități cu 73955, datorită condițiilor sociale și politice schimbate precum și infiltrării în masele mari a spiritului cooperatist. La Sași mișcarea cooperatistă a cunoscut un succes cu mult mai mare. Deasemenea și la Unguri, la cari au luat un deosebit avânt și cooperativilor de consum. Ei au avut însă cu totul alte condiții: s'au bucurat de completă libertate și au beneficiat de o mulțime de privilegii; Unguri s'au bucurat de sprijinul nețărnut al oficialității, iar Sașii au avut o bancă: „Casa Generală de Economii” din Sibiu, care a îmbrățișat cu toată căldura mișcarea, acordând din larg credite și luând conducerea aproape oficial a cooperajiei.

Dacă pătura rurală săsească și ungurească au o stare materială mai bună, fără îndoială că se datorește în bună parte activității cooperatiste. Astăzi încă, stăm departe de ei. La zece mii de români revine o cooperativă, la unguri 3, la sași 7. Ce vast teren de lucru!

În timpul din urmă mișcarea cooperatistă și-a mai temperat avântul din cauza crizei economice; situația finzând spre o normalizare sperăm că și va relua făgașul ascendent.

Autorul prin lumina ce-o aruncă asupra începuturilor încă necercetate, — ale cooperajiei — prin mulțimea datelor și a statisticilor extrem de complicate cât și prin studierea cauzelor ce au influențat desvoltarea — în bine sau în rău — a făcut un enorm serviciu viitorilor cercetători ori ai ecetei probleme și acelora cari vor fi chemați să conducă mâine mișcarea cooperatistă.

Dordea I. Mircea.

N. Ghiulea: *Organizarea Statului. Mijloace și metode noi.* București 1935.

Între bărbații noștri politici, chiar și între cei cu funcțiuni academice, sunt atât de puțini cei care au și alte preocupări decât cele electorale, în cât apariția unei cărți științifice e ceva ce iesă din comun. „Dacă lumea întregă se pornește spre prăbușire” ei rămân la un calm cu adevărat horajian, oprindu-se la raționmentul că dacă deocamdată viața la este asigurată, nu poate fi rău nici pentru țară.

În această seceță de idei, — căci politicienii deși discută toată ziua, cunoștințele lor se mărginesc la principiile enunțate

CÂTEVA PUNCTE DE ORIENTARE

de

VALERIU MOLDOVAN

prof. univ. vice preș. Organizației Ardelene

Salut din toată inima apariția revistei „Țara de mâine” și îi doresc să-și înfăptuiască gândul de a contribui din toate puterile la opera de organizare a „Tineretului național țărănist” din Ardeal și Banat.

Noul Statut de organizare al partidului a luat toate precauțiunile posibile, ca aceasta organizație tinerească să devină și rămână ceea ce ea trebuie să fie un rezervoriu bogat de noi energii în serviciul partidului și nici decum o trambulină politică pentru căjiva ambițioși.

Garanțiile Statului sunt de două feluri: întâiu, că obligă organizațiile tinerești ca să rămână întotdeauna „între limitele programului și în cadrul tacticei partidului”. În linia doaua Statutul prevede ca aceste organizații să activeze „sub autoritatea președintelui organizației județene respective.

În cadrele aceste, tineretul își va putea alege „comitetele lor de conducere” și vor avea dreptul la „inițiative proprii”.

Departa să fie dela mine și numai gândul de a încerca să influențez și să restrâng în orice direcție acest drept al tineretului la inițiative proprii.

Intervenția mea nu urmărește alt obiectiv decât de a vă expune câteva puncte de orientare, pe care le-au extras și eu din experiența vieții. Aceste direcții privesc mai mult metoda, raționalizării activității tineretului, pentruca ea să fie sistematică și în rezultatele ei cu atât mai bogată.

Înainte de toate sunt de părere, că educația tineretului, așa cum e prevăzută în cele cinci aliniate ale Art. 61. din Statute, trebuie să înceapă neapărat cu studierea temeinică a următoarelor trei chestiuni:

Istoria politică a celor două componente principale ale partidului nostru, adică a vechiului partid național român din Ardeal și a partidului țărănesc din vechiul regat. Partid de masse și mai ales de masse țărănești, noi trebuie să fim respectuoși față de tradiție, ca și față de forturile și frământările înaintașilor noștri.

Noi trebuie să legăm prezentul de trecut, ca să ne putem orienta în viitor.

2. E nevoie apoi să cunoaștem temeinic structura, adică organizația partidului depusă în „Statutul” votat în 4 și 5 Febr. 1935.

Cel mai perfect mijloc de a „cultiva cu finețea conștiința de cetățean al Statului, de a aduce sentimentul de mândrie și demnitate, de ai forma caracterul și puterea de rezistență împotriva atacurilor” — este de a face să-și cunoască înainte de toate drepturile și datorile ce i le conferă legea de organizare a partidului său.

3. Ca o ultimă etapă al unei educații teoretice și pregătitoare trebuie să intervină studiul aprofundat al ideologiei național-țărănești.

Sub ideologie eu înțeleg nu numai „doctrina” și „programul” partidului, ci și toate acele gândiri și atitudini de multeori inponderabile, cari împreună cu cele două dinții, ne deosebesc și ne distanțează de toate celelalte partide politice în deosebi de cele cu resturi personale.

La studiul programului veți avea mereu înaintea ochilor D=voastră cele trei pietre fundamentale — Sf. troiță a ideologiei Național Țărănești — și anume:

Credința în o monarhie constituțională, geloasă de prerogativele ei, dar respectuoasă față de drepturile națiunii.

Idea națională, lipsită de șovinism frazeolog, dar plină de demnitate și hotărîre întru apărarea patrimoniului neamului nostru. Și în fine:

Democrația, fără demagogie și desmăț, condusă de bărbați merituoși, selecționați exclusiv prin criteriile de muncă, talent și omenie.

Numai după ce vom fi trecut prin aceste trei etape, indispensabile pentru a ne fi însușit o mentalitate și simțire, cu adevărat Național Țărănești, ne vom putea gândi și la aplicarea celor învățate, pe teren, examinând în mod obiectiv singuraticile așezăminte și legi organice ale Statului român.

Vă conjur însă dela început, să vă feriți ca de foc, de orice ipertrofie a forțelor D=voastre intelectuale ca și de greșelile unui criticism cu orice preț.

Organismul unui Stat modern este așa de complex și de vast încât o viață întregă nu-i suficientă pentru a pătrunde și înțelege toate resorturile lui.

Se ne ferim de a imita atitudinile ridicole unor ori ale așanumișilor „reformatori” și „salvatori” de

naștere, etalate prin cafenele. Noi să ne mulțumim cu rolul nostru modest de-a cerceta, analiza și critica orice lege sau așezământ din punctul de vedere al ideologiei și programului partidului din care facem parte.

Scopul mărturisit al organizațiilor Tineretului Național Țărănesc *nu este și nu poate fi de-a fabrica „bărbați de Stat”* cum își închipuiau unii din matadorii mișcării Chemăriste, ci *de-a pregăti viitoarele cadre instruite ale partidului.*

Dacă vrem, ca mișcarea tineretului să însemne atât pentru partid cât și pentru Țară un *pas hotărât spre progres, să ne mulțumim cu niște obiective mai modeste dar mai reale.*

Tineretul va binemerita dela națiune, dacă va duce cu un pas înainte — fără îngâmfare și exagerări inutile — **problema intelectualizării politice românești.**

Partidul Național Țărănesc așteaptă dela munca D-Voastre pe care o veți inaugura în *stadiul acesta de pregătire* o îmbogățire și amplificare nu numai *cantitativă*, ci mai ales *calitativă* a cadrelor sale viitoare.

Deja în zilele noastre, masele mari a-le poporului nu se mai mulțumesc cu fraze goale, cu terfelirea adversarului politic ci *pretind* o hrană politică sănătoasă, o inițiere în problemele vaste ale mecanismului de Stat, și mai presus de toate ele reclamă *soluții practice și cuminți.* Deaceea nu pot să termin decât parafresând cunoscutele cuvinte ale lui Țichindeal :

„*Carte, carte, mărită Tinerime Național Țărănistă!*”

In acest semn Vă urez din toată inima : *Infelegere frățească, stăruință și spor la muncă!*

CARACTERUL REVOLUȚIONAR AL ȚĂRĂNISMULUI

Țărănismul este epoca nouă în care intră spiritalitatea și civilizația românească. România — zisă modernă — trebuia să înceapă cu țărănismul în faptă și gândire; trecând prin faza lui eroica, astăzi s'ar fi convenit să trăim în plin viața înfloritoare a unei Români propășite și civilizate. *Țărănimea știutoare de carte, sănătoasă, demnă și înstărită ar fi fost admirabilul material uman cu care se poate clădi o civilizație avansată, prin care poate trăi un Stat puternic, care poate prilejui creațiunile mari ale spiritului omenesc cu cari un neam ia loc de frunte în cuprinsul larg al culturii și civilizației universale.*

Așa ar fi trebuit să fie. Pe această cale ar fi trebuit să se meargă.

Scăpată din întunercul feudalismului și al fanariotismului, România a fost transformată într'un câmp de experiență al liberalismului burghez apusean, conducătorii ei asigurându-și locuri cât mai opulente în așezările capitalismului financiar și industrial urban și în ierarhiile bine remunerate ale biurocrației de Stat. Sub pretextul încurajării industriei „naționale”, al creațiunii unui organism de Stat modern și al exigențelor imperioase ale unei societăți „civilizate”, toată viața socială, economică, politica și publică a României a fost falsificată cu o reacredință sau cel puțin crasă ignoranță care a depășit hotarele iertării

posibile, ale iertării necesare. Mințile cele mai înzestrate, energiile cele mai proeminente s'au pus în slujba unei orientări la capătul căreia se arăta celor cari aveau ochi de văzut o mulțime rurală mizeră și incultă care — totuși — a fost și este generatoare claselor sociale românești, sursă a elitelor spirituale ale națiunii, producătoare de bogății și apărătoare de pământ românesc.

Mișcarea lui Tudor Vladimirescu, ostenelele izolate ale lui Cuza, Cogălniceanu și ale altora mai mărunți, poporanismul și semănătorismul, 1907, n'au fost frământări și realizări cari să dea pecetea unei epoci de propășire și civilizație românească. Le-a lipsit atmosfera, le-a lipsit planul istoric pe cari numai concepțiunile sociale totalitare li-l'ar fi putut da. Pe plan politic conservatorii luptau pentru apărarea privilegiilor de avere și de rang; liberalii, pretinși democrați, dau lupta pentru încăunarea în cât mai mult bine pe seama lor, parafrazând lozinci și aspirațiuni desprinse din alt mediu de cultură, civilizație și stări sociale.

Ardealul a fost cruțat de experiențe hibride, dar ascensiunea lui a fost poticnită de regimurile streine de aspirațiuni, nevoile și sufletul românesc. In Austro—Ungaria, țărănimea de toate limbile a fost exploatată de plutocrația latifundiară, complet

lipsită de simțul social și de înțelegerea liniilor mari pe cari se mișcă și se orientează viața unei societăți. Țărănimea ardeleană a reacționat violent în 5, revolte mari și sângeroase — 1437, 1514, 1707, 1784, 1848—49 — și alte multe de o importanță locală. În epoca absolutismului austriac (1849—1867) s'au afirmat deasemenea, oarecari revendicări țărănești. *Țărănismul, ca expresie a revoltei masselor țărănești, are, în Ardeal, o istorie plină de sacrificii și de eroism.* La început, mișcările țărănești au avut numai un caracter social, economic și politic; cu vremea, criteriul național a avut o greutate tot mai mare în determinarea cauzelor revoltelor și a faptelor revoluționare. Revendicările țărănimii române din Ardeal s'au situat tot mai mult pe planul aspirațiilor isvorite din conștiința și solidaritatea națională.

Imprejurările din secolul al XVIII-lea și cele de mai înainte îngăduiau doar mișcări țărănești cu caracter vulcanic și pe întinderi de teritoriu restrânse; forța brutală a privilegiaților sorții înăbușea brusc orice manifestare de emancipare, restabilind liniștea și echilibrul aparent de mai înainte. Despre revoluții țărănești de dimensiuni mari și cu rezultate revoluționare structurale nu putea fi vorba. Ori, *sunt de esența ideii și faptei revoluționare perspectiva de ansamblu a fenomenului social și prefacerile structurale ale realităților sociale, economice, și politice. Asemenea revoluție lumea românească nu a cunoscut înainte de marea război al întregirii.*

Apoi, revoluție, nu însemnează, neapărat, utilizarea forței fizice, vărsări de sânge, anarhie, haos. Reforma agrară și electorală au fost, în România, fapte cu caracter revoluționar, totuși o revoluție pe spații economice și sociale limitate. Reformele electorală și agrară sunt un preambul al marelui revoluții pe care o așteaptă și pe care o va realiza țărănimea română de aci înainte.

Marea problemă țărănească nu se va rezolva decât prin aplicarea unei concepțiuni revoluționare integrale, care să privească sufletul, mintea, raportul de forțe cu celelalte clase, sănătatea, averea, vigoarea și organizarea țărănimii, care nu este numai o clasă socială ci mai mult decât. atât, o stare de viață specifică cât privește patrimoniul ei spiritual, natura muncii și a aspirațiilor, importanța ei în Stat.

Cum se încadrează țărănismul în marile mișcări contemporane de idei și în ierarhia etapelor de progres ale unei societăți?

În evul mediu centrele de cultură, de artă și

politice ale națiunilor cari astăzi stau în fruntea civilizației umane, erau castelele seniorilor, mănăstirile și curțile suveranilor; orașele erau doar centre de schimb, așezări ale unor clase sociale și categorii profesionale puțin prețuite. În țările Europei sud-estice și orientale exista o brumă de civilizație și cultură la curțile domnești și prin puține mănăstiri; aci, orașele erau doar răscruci de drumuri, schele pe râuri, mozaicuri cosmopolite de negustori. Și'n apus, și'n răsărit circulația oamenilor și a bunurilor era împiedecată de o rețea deasă de vămi interioare și de hotar, acsize, dijme.

Țărănimea era, pretutindeni, în afară de scena mare a vieții și — în unele locuri — chiar în afară de lege. Țările românești au cunoscut, vreme destul de lungă, acea tristă identificare a omului dela țară cu pământul pe care îl locuia și îl lucra; în regimul „*instrumentum ruris*“, legătura dintre țaran și pământ era atât de degradantă încât o bucată de pământ se vindea odată cu un anumit număr de nenorociți cari îl locuiau. Și aceste stări durau și în vremea când categoria de scriitori cunoscuți în istoria gândirii economice sub numele de fiziocrați, considerau pământul ca creator exclusiv de valori și pe plugari ca cea mai însemnată categorie de producători.

Marea revoluție franceză și mișcările revoluționare cari au frământat celelalte țări în prima jumătate a secolului trecut, au avut în componența și revendicările lor — caracter burghez și urban. Țărănimea a fost, uneori, doar masa de manevră a agitatorilor și profitorilor revoluțiilor, deoarece, nicăeri nu s'a realizat pe seamă ei vreo reformă capitală; dacă ici și colo se afișează acordarea de anumite drepturi țărănimii, apoi, aproape pretutindeni, aceste drepturi nu sunt decât abandonarea, din partea celor puternici — a unor privilegii devenite neremunătorii în schimbul unor avantajii reale și sigure.

1848 a fost în Principatele române o smucitură de suprafață și neserioasă care urma să aducă apă la moară unei categorii restrânse de profitori cari n'aveau nici inimă și înțelegere pentru problemele țărănești

Timp de aproape 60 de ani „chestia țărănească“ s'a menținut continu în actualitatea politică și socială a României vechi; supralicitările n'au lipsit dupăcum n'au lipsit nici bunele intenții și chiar încercări meritoase în legătură cu îmbunătățirea stării țaranilor. Dar, — ca'n legenda mănăstirii Argeș — puținul ce se punea la cale și se clădea într'un răstimp, se

irosea — din cauza împotrivirii marilor proprietari și a spiritului liberalo-burghez al conducătorilor — în răstimpul ce urma. *Fenomenul țărănesc nu se arăta minților și inimilor de atunci în toată amploarea și cu toată marea lui semnificație națională, politică și socială.*

De altfel, să recunoaștem, țările mari — sub influența cărora stau cele mici — trăiau atunci epoca de afirmare a burgheziei, de ofensivă a capitalismului, de dinamism tehnic și imperialist. Se făcea o mare experiență, se făcea o întrecere din care, fiecare voia, cu orice preț, să iasă învingător. Individualismul francez, capitalismul de Stat german și englez cucereau poziții în cari locul țărănimii nu era nicăeri. Politica Statelor era influențată și dirijată de interesele orașelor, ale industriei și comerțului. Diferențierea între cele două clase — patroni și proletari — cari aduceau în patrimoniul unora mijloacele de producție și lăsa pe seama celorlalți doar brațele de muncă, a determinat o puternică reacțiune a muncitorimii organizată în partide socialiste. Apărarea intereselor celor mulți era atunci sinonimă cu apărarea intereselor proletariatului industrial. *Țărănimea era încă dincolo de hotarele progresului posibil, cel mult la periferia luptei pentru reforme.* Imprăștiată pe întinderile fără sfârșit ale ogoarelor, țărănimea se organiza greu, nu putea să se solidarizeze și să acționeze concomitent și coordonat. Sceptică și tradiționalistă, țărănimea se entuziasma și se urnea greu la luptă. Doctrina socialistă o definise, formal, incapabilă de a conta ca factor politic, iar liberal-capitaliștii erau angajați în direcțiuni de interese cari nu implicau prezența și concursul țărănimii.

Atunci se vorbea și se scria mult despre democrație. Multe State își realizaseră democrație în formele lor de guvernământ, în instituțiile și mecanismul vieții lor publice. *Dar, democrația liberală era și este o democrație a indivizilor, o democrație de esență urbană și capitalistă.* În cadrul acestui fel de democrație țărănimea nu se putea regăsi, nu putea să-și organizeze viața ei politică, economică și socială. Atitudinile în fața vieții, înfruntarea adversităților naturii și ale oamenilor, înfiripase, în țărănime, un simț social care însă nu era valorificat dar a cărui organizare numai poate aduce pe seama celor mulți dela sate o viață sufletească, morală și materială nouă. *Cooperarea — nu cea subordonată capitalismului — cooperarea ca principiu și organizare integrală a economiei rurale și orășenești, democrația economică cooperatistă, este chemată să dea satului*

și orașului din Statul țărănesc de mâine fizionomia și structura lor firească.

Războiul cel mare a frânt, bruscat, aripile evoluției și expansiunii burghezo-capitaliste. Pe câmpurile de luptă oamenii au stat cot la cot, contribuția celor mulți în marea încercare a fost considerabilă; bogătașul a privit adânc în ochii muncitorului, marele proprietar a stat alături de țăran, toți au fost încercați de fiorul morții și de sublimul supremului sacrificiu pentru țară și neam. Pe câmpurile de luptă, odată cu răpunerile nemiloase de vieți dușmane, s'a petrecut procesul sufletesc al apropierei dintre clase sociale și categorii profesionale; popoarele se decimau, păturile sociale se apropiuau.

Din război, țărănimea de pretutindeni a eșit cu un capital moral, de energie și de conștiință de clasă mult sporite. Reformele agrare și electorale au venit curând să ratifice importanța păturei țărănești în viața Statelor moderne. Ne amintim — istoria se repetă! — că o ușurare a vieții țărănești se produsese în Principate și după războaiele pe cari le purtase C. Brâncoveanu și puțin mai târziu Vasile Lupu împotriva Turcilor, Ungurilor și Polonezilor, războaie în cari contribuția țărănimii a fost mare dar meritul conducătorilor țării de a fi recunoscut această contribuție a fost deopotrivă de mare.

După războiul cel mare încep să se organizeze partide politice țărănești în multe State: România, Cehoslovacia, Bulgaria, Iugoslavia, Polonia, Germania, Franța, etc. Partidele țărănești din Europa și-au constituit o organizație comună: *Biroul internațional agrar*, cu sediul la Praga. În preocupările tuturor guvernelor problemele țărănești și agrare stau pe primul plan; în conferințe internaționale se dezbate chestiuni în legătură cu viața complexă a lumii dela sate. *Țărănimea intră în arenă.*

Capitalismul comercial, industrial și bancar este grav avariat; se recunoaște greșala orientărilor exclusiviste și aceia a nesocotirii păturii esențiale din piramida socială a națiunilor, țărănimea. Procesului de desagregare capitalistă i-se opune intervenționismul Statelor în mai toate domeniile de activitate. Dar, și aci, greșelile se plătesc; și vor plăti cu viața și averea lor toate acele categorii sociale cari au huzurit zeci și sute de ani pe socoteala țărănimii împilate și desconsiderate.

Harta politică a Europei ne înfățișează, astăzi, următoarea situație: de o parte experiența închisă a comunismului rusesc, apoi capitalismul fost liberal

susținut în fel și chip de Statul controlor, administrator, dirijor, etc. și — un al treilea aspect — prezența țărănimii pe scena politică sub steagul partidelor țărănești. După burghezie și muncitorimea industrială, ia astăzi ofensiva țărănimia. *Ofensiva țărănească are — în Statele agrare — caracter revoluționar* pentru că :

vrea să pună stăpânire pe putere și să organizeze Statul după chipul, nevoile și aspirațiunile țărănimii ;

țărănismul este o doctrină care îmbrățișează toate problemele cardinale ale societății ;

democrației liberale individualiste îi opune democrația socială organizată ;

capitalismului libertar, exploatare și anarhic îi opune cooperatizarea integrală a economiei naționale,)

în primul rând a sectorului ei agricol ;

Statului aservit intereselor plutocrațiilor oligarhice, îi opune Statul țărănesc, pus în slujba intereselor tuturor claselor producătoare, în rândul cărora primul îl deține clasa țărănească ; acest Stat etafizează ramurile de activitate de interes general care nu pot fi organizate și dirijate, deocamdată, de cooperatie.

Țărănismul este revoluționar pentru că sub steagul lui se înfăptuește deșteptarea clasei țărănești și pentru că împlinește, pe seama celor mulți, dreptatea socială, acest suport spiritual necesar societății umane.

Dar, cu cele de mai sus, dezvoltarea subiectului de față abia a început.

VICTOR JINGA

PROGRAM DE LUCRU

Pregătirile adunării dela Cluj nu-mi îngăduie o concentrare mai de lungă durată, așa cum aş dori, ca să discut cu Dvoastră, domnilor cititori, câteva chestiuni de teorie, de program.

Viața revistei noastre, însă, nu se sfârșește la numărul de azi — mai ales după ce a dat dovadă de vitalitate prin numărul de început.

Deaceia, mă voiu mărgini să pun, numai, câteva probleme și să exprim un deziderat.

Pun fineretului partidului național-țărănesc din Ardeal și Banat următoarele întrebării :

a) Este național-țărănismul o doctrină individualistă ori una socialistă ?

b) Este național-țărănismul o doctrină evoluționistă-reformistă, ori una revoluționară ?

c) Este național-țărănismul o doctrină de clasă, ori una solidaristă ?

Răspunsurile la aceste chestiuni, le înțeleg potrivite cu programul pe care și l-a dat partidul național-țărănesc.

Opinia mea asupra acestora e rezervată. Și, întotcazul, e alterată de oportunitatea politică. Întrebările pe care le pun, le pun din punct de vedere curat științific.

Aș fi bucuros ca, la toamnă, la reîntrea la cursuri, finerii noștri amici să prezinte Cercului de Studii, care trebuie să-și redeschidă ședințele și lucrările, rezultatul studiului și al meditațiilor Dlor.

Rezultatul practic al întrebărilor ?

a) Pregătirea momentului național-țărănesc — spiritualicește, economicicește, socialmente și politicește.

b) Verificarea materialului — științific, uman și material — de care dispunem pentru înfăptuirea programului național-țărănesc.

c) Demarcațiunea programatică precisă și poziția partidului național-țărănesc față de celelalte doctrine și partide.

Un program întreg de activitate ! . . .

(Pe care eu numai îl schițez ; dar nu-l și atac !)
Promit s'o fac la Cercul de Studii, unde vă aștept.

*

Până atunci, ducându-vă acasă, vă rog să fiți propagandiștii Statului Țărănesc, așa cum, empiricește, a fost definit, trasat și proiectat de Președintele Partidului, Dl. Ion Mihalache, de Dl. Iuliu Maniu, de Dl. Lupu și de Cercul de Studii Central.

*

Statul Țărănesc trebuie să fie un stat de mai multă dreptate și legalitate pe seama, întâi, a țărănimii, direct pe seama ei, apoi pe seama copiilor lor și apoi pe seama celorlalte clase, economice și sociale. Adică un stat corectat, în care se urmărește, în primul rând, dreptatea unei clase majoritare și care, în unele părți, nu poate fi înfăptuit prin simplă invitațiune și persuasiune, ci prin forță și violență. (Even-

tual.) De aceea, crearea acestei forțe e chestiune principală pentru traducerea în fapt a programului Statului Țărănesc. Forță morală, forță intelectuală, forță fizică, forță de convingere, forță de independență, forță de prestigiu, forță de luptă.

Pârghiile și materialul, mai ales acel uman — indivizii și masse — trebuie refăcute în acest stat și în partidul național-țărănesc.

Avem programul; ne trebuie forța. Deocamdată n'o avem.

Căci nu e forță ceea ce nu e omogen, ce nu e unitar, ce nu e unidirektiv. Partidul nostru e format din numeroase elemente, mai vechi sau mai tinere, mai libere sau mai legate, mai conservatoare sau mai progresiste, mai pătimase sau mai diletante, mai convinse sau mai cinice, mai cocoțate sau mai repudiate — ca'n orișice alt partid. Aceasta nu e forță. În partidul nostru trebuie să se aleagă, prin afinități naturale, toți cei ce au acelaș crez și, ca atare, aceeași forță, de suflet, de muncă, de răbdare, de atac și de progres; toți de aceeași forță morală și doctrinară.

Organizarea acestei forțe poate fi suspectată de cei ce n'ar dori să se schimbe ceva din partidul național-țărănesc. Dar, vrând-nevrând, mai lesne ori mai violent, această forță se concentrează delasine, spontan și irezistibil, pentru că e natural să fie așa, pentru că necesitățile formează organul adecvat și pentru că viața partidului și realizarea programului o impun, sub sancțiunea dispariției.

A doua serie de cercetări, așa dar, e privitoare la forța de realizare a unui program, mai precis: a programului național-țărănesc.

a) Care sunt elementele forței?

b) Cum se organizează forța?

c) Cum realizează forța?

Iată încă o serie de întrebări, la care fiecare tânăr care dorește o țară mai bună, o țară mai dreaptă, pentru el și pentru părinții lui, este dator să se gândească serios.

Mergeți acasă, domnilor, pentru odihnă. Aveți timpul cel mai bun să vă odihniți spiritul în aflarea de adevăruri. Aveți timpul cel mai nemerit pentru anchetarea comunei și a regiunii în care vă aflați. (Documentarea exactă și la timp. Urechea aplecată la popor — și aplecată la timp).

E de dorit ca fiecare din Dvoastră să vă arătați dragostea de țara aceasta reîntorcându-vă din vacanță cu o lucrare asupra celor două chestiuni teoretice: programul și forța și cu un caet de sarcini — o monografie — a comunei și a regiunii în care trăiți.

Îmi îngădui să vă dau acest sfat, pentru că așa am făcut și așa fac eu. Pentru că așa am putut fi util — și la timp util — semenilor mei, pentru că așa mi-am putut pătrunde ființa de spiritul activ, ieșit din suferințele acestui biet popor care se uită la noi domnișorii, ca la soare și la Dumnezeu.

Vă asigur că astfel creem forța, năvalnică, convinsă și neoprită de niciun considerent de utilitarism și de oportunism electoral; că astfel ne contopim în unul și acelaș crez, în unul și acelaș organism.

Revista pe care partidul ne-o pune la dispoziție va fi, nădăjduiesc, icoana muncii noastre — asidue, coordonate, amănunțite și altruiste — icoana „fării de mâine” și nicidecum perpetuarea... „fării de azi”.

Suntem de acord?

Adonis Popov

POLITICA DEMNITĂȚII NAȚIONALE

Lumea însă a început să știe, și a început să strângă rândurile; deocamdată defensiv să se cunoască prietenii și să-și cunoască conducătorii. Mâine cu siguranță va merge

mai departe; să schimbe cei rău, să înlăture putregaiul, pentru că poporul românesc să-și poate continua calea *prin cinste, muncă, libertate și demnitate spre bunăstare, prestigiu și progres.*

Atunci toată lichelocrația sgomotoasă și zâmbitoare de astăzi va fi pusă la stâlpul morții.

Și în acest iureș al nebuniei, când mulți își joacă *ultima carte*, era firesc ca partidul național-țărănesc, care prin reprezentanții lui străluciți Iuliu Maniu și Ion Mihalache, *încă dela începutul carierei politice românești* au dat semnalul de alarmă demisionând din cele mai înalte posturi

sub guvernarea Tătăărăscu au ajuns la epoca la glorioasă.

Căci ce însemnează guvernarea permanentă cu stare de asediu și de exagerată cenzură?

Cum se poate ca unui tost Regent să nu i se facă tunerarii naționale?

Dar simpaticul duet General Dumitrescu—Colonel Marinescu, pentru care a căzut unul dintre cele mai bune guverne pe cari le-am avut dela Unire încoace, în frunte cu dnii Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Nicolae Titulescu etc.

Unul și-a luat meritatul drum al închisoarei, iar al doilea cuprins de panică

prin o cuvântare finută la radio a arătat — cu siguranță fără să vrea — și complotul pus la cale împotriva libertăților cetățenești și împotriva partidelor politice.

Reacțiunea conducătorilor politici a fost promptă și hotărâtă. Impotriva politiceii de aventură au luat poziție toți oamenii politici cu demnitate: Ion Miha-

lache, Iuliu Maniu, Dr. Nicolae Lupu, Mareșal Averescu, Gheorghe Brătianu, Grigore Filipescu etc.

De cealaltă parte a baricadei, în rândurile curtezanelor s'a aliniat acei cari știu că nu mai pot spera nimic dela popor

Nicolae Iorga, Octavian Goga, C. Argetoianu etc.

Prin urmare lucrurile s'au precizat. Lumea știe cu cine are deaface,

Și cine nu a reținut semnificația politică a marelui adunări a partidului național-țărănesc dela Brașov, unde poporul s'a arătat hotărât aderent al partidului nostru

Este, de altfel calea pe care o dorește întreg poporul setos de cinste și realizări efective.

Marea adunare dela Cluj va avea darul să arăte că Ardealul nu poate activa politicește decât pe linia mare a biruinței constituționalismului și demnității.

Sovata, a înlăturat un guvern care s'a abătut dela această linie.

Clujul, va trânti un guvern care s'a făcut — în contradicție cu tot trecutul de prestigiu al partidului liberal —

Iar politicienii cari vor să ne antreneze, într'o aventură nenorocită dictatorială, care ar putea duce la frământări ca cele din Spania, vor fi în curând scoși din rândurile active ale politicienilor noștrii.

AXENTE SEVER BANCIU

PROBLEMA BANCARĂ ȘI REFORMA STATULUI

Incontestabil că criza economică care s'gduie azi societatea capitalistă, prin răsturnarea tuturor legilor economice supranaturale, a pus la ordinea zilei o seamă de probleme fundamentale, de cari depinde însăși structuralitatea societății viitoare. Una din aceste probleme este *aceea a reglementării vieții economice.*

S'a susținut și se mai susține încă de unii economiști interesați că singurul principiu interesului privat este acela care conduce și guvernează întreagă viața economică. Legile implacabile ale evoluției sociale

au desmînțit însă aceste afirmații interesate. Azi mai mult ca oricând s'a adevărit că viața economică trebuie reglementată, că prin satisfacerea interesului privat nu se satisface interesul colectivităților sociale, că interesul privat, din principiu organizator al vieții economiei capitaliste, a devenit un puternic instrument de exploatare și în același timp un puternic mobil al crizelor economice.

Sfera individualului se micșorează din ce în ce mai mult, în timp ce sfera interesului colectiv se

mărește tot mai accentuat.

Legile supranaturale sunt înlocuite cu legi științifice-matematice. Satisfacerea trebuințelor se privește prin prisma colectivului și nu a individualului. Inițiativa privată este încadrată și supusă din ce în ce mai mult interesului colectiv.

Încadrată în aceste considerente vom examina câteva aspecte mai importante ale problemei bancare.

Importanța și rolul aparatului bancar — dela primele sale apariții și până la întreprinderile grandioase de azi — în evoluția socială este foarte mare. *Evoluția colectivităților umane se datorește tehnicii sociale de producție și circulației bunurilor economice. Asupra acestora însă a influențat în mare măsură dezvoltarea aparatului bancar. Importanța social economică a acestuia în viața și dezvoltarea colectivităților sociale este îndiscutabilă. Instituțiile bancare fiind o parte din suprastructura socială era foarte natural ca rolul și configurația lor să varieze dela epocă la epocă cu variația infrastructurii economice și să se conformeze cu interesele de exploatare ale claselor dominante.*

Rolul pe care îl îndeplineau în organizația economică era un rol exclusiv de intermediari.

Capitalul poate fi împărțit în capital pasiv și în capital activ-productiv. Aci rezida întregul rol al aparatului bancar de a transforma capitalul pasiv în capital activ. Rolul era strict limitat deci în angrenajul societății. În acest timp întreg aparatul bancar era supus puterii de stat.

Lucrurile n'au rămas însă așa. Evoluția socială a transformat aceste instituții în instituții dominante a întregii vieți economice și deci a vieții sociale sub toate aspectele sale.

* * *

Ca în orice formă socială așa și aci, la un moment dat apare contrastul care neagă însăși forma socială din care a luat naștere.

Contrastul care e un produs al economiei burghezo-capitaliste — caracterizată prin libera concurență — este monopolul. Monopolul apare și în domeniul bancar ca un produs al legii concentrării capitalurilor.

Rând pe rând sunt distruse o mulțime de întreprinderi mici iar cele cari mai rămân sunt afiliate marilor bănci.

Numărul băncilor se limitează mereu dar puterea lor se mărește. Cu această schimbare a structurii lor apare însă și o schimbare a scopului și mai ales a

mijloacelor de cari se servesc. Băncile din mijloci toare devin producătoare, din dominate devin dominante. Cu alte cuvinte trecem din faza capitalului bancar în faza capitalului financiar.

Capitalul trebuie supus vieții economice-sociale a colectivităților și supus intereselor acestora.

În faza capitalismului financiar însă capitalul din dirijat devine diriguitor al întregii vieți economice. Întreaga viață economică este supusă capitalului financiar întreg procesul de producție circulație și consumație este supus intereselor sale de exploatare. Îndrumează întreaga viață economică în direcția în care este mai multă rentabilitate pentru el și pentru clasa socială care îl deține, și nu unde interesele colective cer.

Și cum numărul băncilor și al bancherilor este foarte mic și se limitează din ce în ce mai mult, înseamnă că întreaga activitatea statului este subordonată câtorva indivizi atotputernici. Aceștia au acaparat puterea legislativă, judecătorească, și executivă prin sistemul lor de cointeresare, îndrumând și dirijând prin acesta întreaga politică economică a statului. Trăim în faza imperialismului economic.

Când acești capitaliști nu mai găsesc domenii suficiente de rentabile în țară capitalul este exportat în țările agricole înapoiate sau în colonii.

Războaiele nu sunt decât un produs — îmbrăcat însă în formă mistică — al acestor conflicte de interese dintre diferite capitaluri financiare pentru plasamentul cel mai rentabil.

Prin urmare *capitalismul financiar lăsat în mâna particularului și nedirijat în interesul colectiv, acaparând toate puterile statului, dirijează întreaga viață economică a statului în conformitate cu interesele de exploatare ale acestei infime minorități. Aceasta în domeniul național. Consecințele nedirijării capitalului financiar pe plan internațional, sunt războaiele.*

* * *

Problema bancară poate fi examinată și sub un alt aspect și anume: *rolul pe cari aceste instituții îl au în procesul de producție economică. Pentru a produce sunt necesari trei factori: capital, muncă și întreprinzător. Cel mai important din acești factori este fără îndoială factorul capital. Dar am văzut că acest cel mai important factor se găsește acaparat în mâinile câtorva cari în societatea capitalistă îl vor întrebuința numai când și unde satisface mai în mare măsură rentabilitatea și interesele lor de*

clasă. Intreagă suprastructura socială și politică va avea o anumită configurație care să le garanteze această situație vecinic. Dreptul de proprietate este deci sfânt și inviolabil în normele juridice ale acestor forme de societăți.

Intreagă suprastructura socială și politică se va resimți de aceasta. Cu ajutorul capitalismului bancar sunt subjgate și distruse clase sociale care în domeniul politic au libertăți.

Este exact cazul dela noi unde clasa țărăneasă a primit libertăți politice, dar a fost subjgată din nou cu ajutorul capitalului bancar.

Prin întrebuițarea acestui capital într'un anumit fel se poate schimba întreaga configurație a unui stat transformându-l dintr'un stat agrar într'unul industrial. Această transformare aduce după sine însă proletarizarea clasei țărănești dar mai ales aduce întotdeauna mari convulsii sociale. Aceasta este o a doua gravă consecință a capitalului bancar și a nedirijării lui în conformitate cu interesele colective.

Capitalul bancar prin acapararea puterii legislative și îndrumarea politicei economice a statului, crează o anumită suprastructură socială și politică și încearcă să transforme înfrastuctura economică după aceasta, în conformitate cu interesele lui ceeace dă naștere la mari convulsii sociale.

* * *

În cele ce urmează voi examina un alt aspect al acestei vaste probleme și anume: *rolul pe care aparatul bancar îl are în producerea crizelor economice.*

Am spus mai sus că datorită evoluției și concentrării capitalului capitalismul s'a transformat în capitalism financiar, ceeace înseamnă capitalism bancar întrebuițat în marea producție imperialistă în marea industrie.

Caracteristica fundamentală a economiei capitaliste este producția în mare, producție pentru o masă necunoscută. Aceasta duce ușor la o producție mai mare decât consumația, la concedieri de muncitori, micșorarea și mai mare a consumației, retragerea capitalului din bănci și iață-ne în plină criză. Iață cum interesul privat manifestat prin libertatea de a produce ceeace vrea și mai ales cât vrea și concurența, antrenează și sunt cauza adevărată a crizelor economice.

* * *

Trecerea dela o formă economică la alta nu se face întotdeauna în mod brusc. Sunt anumite sectoare, cari sunt „coapte“ pentru această trecere. Aceste sectoare sunt mai ales acele unde procesul de concentrare, s'a desăvâșit și mai ales unde procesul de despersonalizare a capitalului sau socializarea lui, s'a făcut în mod evolutiv.

Unul din aceste domenii este desigur domeniul bancar. Aci mai mult ca în oricare alt domeniu procesul de concentrare și de despersonalizare a capitalului s'a îndeplinit deci ne găsim în faza când pentru a înlătura transformări brusce singura soluție este socializarea lui.

La noi se găesc ambele forme de capital atât cel bancar cât și cel financiar. Pentru a înlătura consecințele mai sus arătate singura soluție este socializarea lui și etatizarea înstuțiilor bancare.

Construirea statului viitor fără această transformare este o imposibilitate căci pentru a schimba suprastructura socială și politică a unui stat mai întâi trebuie să modificăm însăși înfrastuctura sa economică.

Altfel, reforma nu va avea rezultatele dorite. Se împune deci reforma unei importante părți a înfrastucturii societății capitaliste și anume a pieței private.

B. I. SCHIOPU.

SENSUL ȚĂRĂNISMULUI

(URMARE)

II. Încerc să arăt că, privită problema prin prisma economicului, factorul dinamic al evoluției societății, și în mod evolutiv, s'ar putea ajunge și la alte concluzii.

Spuneam că putem vorbi de o independență a clasei țărănești, cât timp loza independență econo-

micește. Și această independență a existat și a durat până în pragul apariției mașinismului. Dar ce a făcut mașinismul? A schimbat complect structura economică și cu ea și structura socială. În cazul nostru țărănimea și-a pierdut poziția.

Într'adevăr, mașina odată intrată în procesul

muncii productive a avut ca prim efect intensificarea muncii și mărirea câștigului. Mașina a înlocuit mâna omenească, efectuând munci *mai grele, mai bine și în timp mai scurt*. Din cauza produselor multiplicat și cu preț de cost mai mic s'au putut scădea și prețurile de desfacere. S'a ajuns aci fiindcă mașinismul a dus până la ultimele consecințe diviziunea muncii și specializarea. Fiecare se specializa într'o ramură și cu aceasta și procesul muncii s'a intensificat, se făcea într'un tempo mai rapid și cu rezultate mai mari.

Este de remarcat că mașinismul a revoluționat munca de atelier. Ceeace făceau înainte meseriașii, acum face fabrica. Deci, ramura de producție în care mașina are efecte și pe care o subjugă este ramura reprezentată odată de meseriași. Fabrica produce încălțăminte, unelte, mijloace de transport, luminat și în genere în toate ramurile de producție. În fața diviziunii muncii, cu costul de producție redus, și a câștigului imens al produselor fabricate, încet-încet meseriași sunt desființați.

Ei prefereau să între ca muncitori în fabrică, fiindcă așa se câștiga mai bine. Azi, meseriașii din America numai fac nici reparații fiindcă nu rentează.

Iată, un prin efect al mașinii în domeniul social: *desființarea*, unei întregi păтури sociale: *meseriașii*.

Dar procesul transformării merge mai departe. De aci înainte, în orbita industrialismului, intră și țărănimea.

Producția din fabrică are nevoie de *mână de lucru și de materii prime*. Primul element îl găsec, fie în vechii meseriași, fie în elementele deplasate dela sat. Al doilea element se găsește destul de mult și mari producători cumpără terenuri întregi (petrol, cărbune) și fie că le transportă unde este fabrica, fie că ridică o fabrică, sau o sondă în locul und se găsec. În felul acesta fabricile se înmulțesc enorm și pătrund tot mai departe, desființază granițe politice. Mașina, telegraful, trenul pătrund până în cele msi patriarhiale țări, mișcându-le din iecremenirea de veacuri.

Fabricile din Anglin aduc lână din America de Sud. Când oile aoolo mor, fabricile stagnează și viceversa.

Azi — chiar și în România — multe terenuri se cultivă numai cu sfeclă pentru fabricile de zahăr. Iată cum mașinismul adus la strângerea raporturilor în pături — până acum independente — și la interdependența lor. În acest mers de unificare economică a intrat și țărănimea. Dependența se creiază

nu numai prin faptul, că o parte din țărănime intră întră în fabrică sau produce materii prime, dar țărănimea își pierde independența și din cauza că devine consumatoare a produselor fabricii. Căci producția în stil mare trebuie desfăcută, trebuie mărit numărul consumatorilor. Țărănimea poate deveni un bun client. Fabrica a desființat pe meseriași, dar și industria casnică — ceeace se făcea în casa plugarului. Azi nu se mai îmbracă cu stofe făcute în casă, ci se cumpără.

Fabrica a făcut să cadă în desuetudine opinca națională. Tineretul și în special, fetele se îmbracă numai la sărbători naționale, cu haine țărănești. Înainte se practica numai pe o zonă mică, din jurul orașului, dar azi raza se mărește mereu. Mobila nu se mai face, ci se cumpără. Uneltele țaranului de asemenea se cumpără dela prăvălțe (ferărie). Vasele deasemenea. Ce să mai vorbim de zahăr, cafea, petrol etc.? Cătunul cel mai mic este invadat de articole ue fabrică. Toate acestea datorite mașinismului, care a multiplicat produsele și le-a putut scădea prețul de cost. De aci — cel mai important efect al mașinismului: *crearea dependenței țărănimii de industrie, de burghezie*. Intăiu i-a creat trebuințe și pe urmă a intrat în legături cu ea. Azi este greu să mai vorbești de independența țărănimii. O clasă este independentă, când este independentă economic; or țărănimea nu mai este. Industria s'a și se ridică mereu și devine indispensabilă țărănimii. Chiar dacă astăzi nu-i complet dependentă, procesul de evoluție acolo țintește.

Și fiindcă industria este concentrată la oraș, schimbul se face între sat și oraș; dar orașul are acum primatul, nu satul, cum era înainte. Orașul impune prin puterea economică, politică și culturală. Inițiativa, în orice domeniu el o are. Iată *cum mașinismul prin revoluționarea economică a răsturnat și structura socială*.

III. Și acum un ultim argument pt. unitatea economică actuală și interdependența claselor sociale: *criza actuală*.

Imbolnăvirea unei părți din organismul uman, imbolnăvește și imobilizează tot organismul. Așa este și cu criza social-economică contimporană: a țâșnit în ramura industriei și s'a propagat în toate ramurile până la imbolnăvirea întregului organism economic mondial.

Într'adevăr, obârșia crizei actuale n'o putem vedea decât în industrie și comerț. Mașinismul cu

toate avantajile lui a mărit producția la nebulie, ca o consecință logică a ritmului ei rapid de dezvoltare. La un moment dat a trebuit să stagneze: partea de consumație nu mai creștea în același ritm. Dacă s'ar fi scăzut prețurile de desfacere, poate criza se mai amâna cel puțin. Or, la aceasta producătorii n'au consimțit. Au preferat să închidă fabricile, să concedieze muncitorii, să arunce cafeaua în mare, să ardă grâul decât să micșoreze profitul. Dată fiind interdependența economică, valul de criză s'a propagat și'n masa țărănimii cu aceeași violență. Este bolnav întreg organismul social!

Iată deci încă un indiciu al strânsei legături în care se află clasa țărănească cu burghezia, agricultura cu industria. Criza născută în industrie nu s'a localizat aci, ci s'a propagat în toate ramurile economice.

Unitatea economică contemporană este incontestabilă.

IV. Dar se găsește țărănimea numai *dependentă* de burghezie sau chiar *subordonată*? Se pare că este subordonată. — Motive sunt suficiente. Între altele vom aminti câteva.

Asfel împroprietărirea, înghețarea micii proprietăți țărănești s'a făcut incomplet. Li s'au dat pământ, dar fără mijloace de producție, cu care să-l valorifice. Nu numai că nu li s'a ușurat achiziția uneltelor noi, tehnice, dar nici cele vechi nu le puteau procura. Soluția a fost c'au apelat la bănci, la burghezia bancară. Și procentul datornicilor a fost așa de mare, încât dacă nu venea conversiunea, aproape toate proprietățile se vindea la licitație. Conversiunea este cel mai puternic argument al exploatarea țării țărănimii din partea capitalismului, și expresia cea mai clară a subordonării ei.

Subordonarea s'a produs și pe alte căi.

Vorbiam mai sus de intrarea țărănimii în orbita lumii capitaliste, în sensul ca ea constituia un bun client.

Întâiu le-au trezit și creiat nevoi și pe urmă exploatarea. Cum?

Prețurile *articolelor industriale* au rămas foarte ridicate, iar cele *agricole foarte scăzute*.

Menținerea unor prețuri ridicate la produsele industriale s'a făcut cu concursul statului. Căci capitalismul avea nevoie să fie la adăpost de orice concurență, și'n acest scop a ridicat platforma industriei naționale: un stat național — ca cel modern — nu poate exista decât prin industrie națională puternică. Urmarea a fost că Statul i-a dat sprijinul necesar,

prin instituirea granițelor vamale, care a dublat granița păzită de grănicer, cu spune Fr. Delaisi. În desul granițelor vamale, industria a tăiat și spânzurat pe consumatorul intern, în special țărănimea ca majoritară în Stat.

Zahărul se vinde și acum pe prețuri ridicate, pe când din străinătate ne-ar veni cu preț de jumătate. — În felul acesta Statul s'a transformat în Stat capitalist, burghez. Și nicăiri acest Stat nu ne apare în adevărata lui lumină ca în problema protecției industriei naționale, care are un pronunțat caracter de clasă.

Capitalismul, ca să-și realizeze scopurile sale pe deplin, a introdus în consiliile de administrație aproape pe toți ministrii și parlamentarii. Lumea noastră politică este toată infeodată mării industrii.

Dar exploatarea țărănimii, subordonarea ei, se exercită și pe alt plan, în altă direcție: *desfacerea ieftină a produselor agricole*. Intermediarii, — comerțianții, fabricanții din materii prime agricole, — fixează prețurile astfel încât servesc interesele lor. Dovada vagonul de grâu, și toată specula care se face azi cu cerealele.

În plus, în toate părțile, alături de agricultură au răsărit o sumedenie de întreprinderi industriale ce se alimentează cu materii prime agricole: fabrici de zahăr, bere, spirt, prelucrarea laptelui, societăți pt. comerțul vitelor, etc.

Toate acestea sunt în mâna unor persoane distincte de agricultori, cu interese opuse și călăuziri de spirit de exploatare.

Prețurile produselor agricole aceștia le fixează, după interesele lor. Mai sunt și toalizați-organizați, iar masa țărănimii desorganizată și fără să poată să opună nici o rezistență exploatarea. (În acest sens discursul D-lui Iuliu Maniu la Sibiu).

Adăugați la aceasta avalanșa impozitelor pe cari le suportă țărănimea și executarea excesivă pe care o face fiscul. Cea mai mare parte a bugetului este consumată de oraș, de burghezia și funcționăria orașelor, iar la sate nu se mai întoarce nimic. Spitale, școli, drumuri, sunt în păragină, dacă sunt. Analfabetismul, își arată silueta cu predilecție pe meleagurile rurale. Administrația centralizatoare și consumatoare de bugete anuale nu-i făcută pentru țărănime.

V. În mod succint, putem spune că independența producției agricole și cu ea a țărănimii, au intrat ca un fapt divers în istorie.

Sub impulsurile determinismului economic această ramură de producție și clasa ce o servia, au intrat în raza de influență a *capitalismului*. În ultimul timp influența este așa de mare, încât agricultura și țărâניה îi este complet subordonată.

Și-a făcut din țărâניה o masă consumatoare, dar numai în limitele intereselor sale. Mai departe n'a mers. Normal și sănătos ar fi fost ca să ridice standardul de viață al acestei pături — ca să devină o masă consumatoare reală.

Făcând o comparație în orice domeniu, între felul de viață al generației plugărești actuale și cele trecute, nu vei găsi aproape nici o inovație. (Toate acestea în domeniul realizărilor).

Dar pe de altă parte țărânimii i s'a deschis trebuințe nouă, dorințe firești de un stil de viață mai ales, mai ridicat, pe când posibilitățile de îndes-tulare au rămas aceleași. Stimularea acestor dorințe este mărită de discrepanța între oraș și sat. Orașul pentru plugărimă este un veșnic spectacol contrastant în ochii clasei țărânești.

La oraș standardul de viață este mult mai ridicat. Orașul cu confortul lui material — luminat electric, comunicație ușoară — cu avantajile culturale — teatru, cinema, radio — stăruie ca un punct de atracție pentru săteni. Viața lor este departe de orice idealizare: în fond nu-i decât o muncă de 14 ore la zi și care nu aduce mai mult decât o existență mizerabilă. Satul a intrat într'o fază de desagregare, în comparație cu orașul.

În cele mai multe părți se vedește procesul exodului de la sat la oraș. Este cea mai elocventă dovadă a nerentabilității producției agricole. Și aci putem aminti ceva din desbătuta problemă a concentrării capitalurilor. Cei mai mulți contestă transformările capitaliste ale agriculturii pe motiv că nu s'au produs aceia concentrare uriașă a întreprinde-

rilor, care s'a întâmplat în industrie. În industrie concentrarea prezintă două aspecte: 1. disolvarea întreprinderilor mici în sensul că au fost înghițite de cele mari, și 2. procesul de proletarizare a celor scoși din producție.

În agricultură concentrarea capitalurilor, disolvarea proprietăților mici se face, dar pe o scară puțin întinsă. În schimb *proletarizarea țărănilor este în plin proces*.

O anchetă făcută într'o plasă din jud. Târnava-Mare, dovedește 50%, din săteni — familii, fineri, — pleacă la oraș, fără gând de reînțoarcere. Sunt sate fără fineret. Deși concentrarea pământului nu se produce, proletarizarea e în curs. Părăsesc pământurile fără să le vândă. Și probabil că între cele două aspecte ultimul este mai important, decât primul.

VI. După toate cele de mai sus rezolvarea problemei: *care-i sensul țărănismului*, este ușoară. — Sensul, directiva acestei mișcări nu poate fi decât spre stânga. Insuși Dl Iuliu Maniu a spus că partidul naț. țăr, trebuie să meargă spre stânga.

Însăși situația economică și socială actuală cere acest lucru. Pe deoparte necesitatea simțită și de țărani după un trai mai bun (dreptatea traiului din discursul Dlui Iuliu Maniu, Sibiu) iar pe de altă parte mizeria de astăzi a clasei țărânești, cauzată de mijloacele de existență de care dispune.

Originea mizeriei este în structura individualistă și capitalistă de astăzi. Ca atare și remediul aci trebuie să intervină. *Creierea industriei etatiste, remediază multe din relele păturei țărânești*. *Economia dirijată și orientarea după necesitățile consumației, cooperația, etc.* tot atâtea directive anti-capitaliste. sunt liniile de mișcare ale țărănismului. În aceasta ordine de idei țărănismul este o mișcare pe drumul socialismului de stat.

ION OANCEA-URSU

INTRE INDUSTRIE ȘI AGRICULTURĂ ROMÂNEASCĂ

Atât industria cât și agricultura, sunt mijloace de producție necesare într'o măsură egală pentru economia orșicărei țări, prin complectarea și sprijinul reciproc ce și-l dau, și mai ales prin necesitatea colaborării lor indispensabile în procesul general de producție. Iar dacă agricultura e o formă mai complectă de producție economică, și cu un caracter in-

dependent, industria se prezintă ca o complectare necesară al acesteia, ca o suprastructură tehnică ce presupunând în mod neîndoios la baza ei agricultura, crează totuși valori economice proprii, aproape tot atât de necesare vieții, ca și produsele agricole.

Dacă privim însă realitatea economică din zilele noastre, vom găsi în mai toate părțile, o lipsă com-

plectă de echilibru în procesul producției, prin dezvoltarea exagerată fie numai a unuia, fie numai a celui altul din aceste mijloace, și într'o specializare uneori atât de excesivă, încât fiecare din aceste unități economico-naționale, trebuie să presupună și sprijinul neîndoios al celorlalte.

Dacă strânsei *interdependențe* dintre State, datorită diviziunii muncii și specializării economice, iar corespunde și în viața politică o realitate adecvată, prin *reglementarea internațională a proceselor de producție, schimb și viața economică* în loc să fie stânjenită ca în zilele de astăzi, s'ar dezvolta în condițiile cele mai prielnice, dând naștere unei cointeresări generale, și înlocuind spiritul de animozitate și exclusivism din zilele noastre, printr'o colaborare și conviețuire pașnică.

— Până atunci însă, noi trebuind să ținem seamă de realitățile prezente, de tendința tot mai pronunțată a tuturor Statelor de ași crea o *indpendență politică și economică cât mai completă*, vom încerca să ne ocupăm de problema diviziunii vieții economice, și în special de *echilibrul dintre industrie și agricultură*, în limitele Statului românesc, unde pe lângă necesitatea unei colaborări între diferitele procese de producție, trebuie să ținem seama și de condițiile economice și sociale de o natură specială.

* * *

Chiar dela început, problema economiei românești nu se pune atât pe planul unei adaptări a celor două mijloace de producție, într'o măsură egală una față de cealaltă, ci printr'o acomodare a *industriei*, — ce în țara noastră reprezintă numai o economie complementară și anexă, — la *producția agricolă*, economia noastră de bază.

Agricultura pentru noi, e importantă din două puncte de vedere: odată, ca proces economic, fiind *cel mai complet și mai independent mijloc de producție*; și în al doilea rând, din punct de vedere al *valorii ei sociale*, reprezentând indeletnicirea de bază a poporului nostru. România, fiind o țară prin excelență agricolă, în mod natural preocuparea noastră — indiferent de partide politice, — trebuie să se îndrepte în primul rând, spre pătura țărănească, ca și *factorul hotărâtor al vieții noastre economice, pe care nu o vom putea o îmbunătății, decât prin ridicarea și consolidarea țărănimii*.

— Să vedem însă ce s'a realizat până acuma din

această necesitate. aproape unanim recunoscută, și în ce măsură diferitele legiferări au adus vreo îmbunătățire.

Din legiferarea și reformele ca s'au adus pentru ridicarea agriculturii și a păturei țărănești, amintim *dezrobirea țăranilor din situația de jobăgie, exproprierea și parcelarea marilor moșii în vederea împroprietăririi*, și unele reglementări, foarte superficiale de altcum, pentru înlesnirea exportului. În general, toate măsurile acestea au fost aduse mai mult ca *expediente politice*, pentru a face față unor situații politice, de natură internă sau externă, fără să se urmărească *niciodată în mod serios îmbunătățirea producției agricole*, care în unele cazuri a înregistrat chiar o scădere a randamentului.

Dar lucrurile nu s'au oprit aici. Agricultura, cu toată importanța ei de proces fundamental al vieții noastre economice, nu numai că a fost *neglijată* sistematic, fără să i se aducă nici o îmbunătățire reală, dar în cele mai multe cazuri, și adesea chiar în mod fășis, a fost *exploatăată* cu nerușinare.

Ne-am putea întreba și cu drept cuvânt, cum se poate ca o țară ce trăește aproape în întregime de pe urma agriculturii, să și stânjenească ea însăși — ca într'o plăcere sadică, sau dintr'un imbold de sinucidere, — însăși fundamentul ei de existență?

— Și răspunsul, orșicât ar părea de neașteptat, îl putem găsi cu destulă ușurință.

— Pentrucă eram țară agricolă, și pentrucă existența noastră ne-o asiguram pe deantregul numai prin producția agricolă, s'a văzut necesitatea creerii și la noi a unei industrii naționale, ca pe de-o parte să completeze procesul agricol, și să ne dea posibilitatea unei satisfaceri autohtone a piețelor noastre, iar pe de alta, să ne asigure față de străinătate, *independența politică și economică*.

Nu se va putea contesta niciodată necesitatea unei asemenea măsuri, chiar când în decurs de generații va cere și unele sacrificii, și persistența într'un anumit efort, pentru ai face posibilă realizarea. Dar valoarea tuturor acestor măsuri, să le zicem eroice, depinde în primul rând de *felul cum sunt puse în aplicare*, și mai ales dacă servesc în întregime și în mod exclusiv intereselor majorității, fără intervenirea atât de obișnuită în aceste cazuri, a bandelor subterane de interesați, și de oameni de afaceri.

Și neajunsul industriilor noastre naționale, stă tocmai în această intervertire a scopurilor pentru care au fost înființate.

Noi aveam nevoie de o industrie națională, în

dorința aceasta de a ne desăvârși producția economică, am uitat însă că industria trebuie să ne servească numai ca o *complementare* a procesului nostru economic de bază: agricultura, și în zelul nostru am mers așa de departe, încât la un moment dat am ajuns să ne *compromitem întreg procesul de producție economică*, nimicind în mod aproape sistematic, și puținul ce-l aveam până atunci.

Noi trebuia să ne creem o industrie, dar pentru că aceasta nu putea lua naștere prin concurența unei piețe libere, am pus baza unei temeinice industrie naționale *pe spatele exclusiv al consumatorilor*, care bine înțeles erau în primul rând agricultorii, și cari în „*interes național*” au fost exploatați fără prea multe scrupule, de bandele aproape indispensabile în asemenea ocazii, a oamenilor de afaceri.

* * *

Sunt lucruri cari nu ne par ilegale, decât numai după ce depășesc o anumită limită. Și același lucru s'a petrecut și cu industria noastră. Luând naștere dintr'o imperioasă necesitate națională, a ajuns la un moment dat, *mijlocul de exploatare a unui popor întreg, de către o clasă de paraziți*.

Și, până când producția noastră agricolă și-a păstrat mersul ei obișnuit, fără complicații prea serioase care să-i pericliteze randamentul, diferitele *prime de export*, date pentru încurajarea industriei și plătită de consumatorul agricultor român, ca și *taxele vamale*, ridicate în mod expres pentru boicotul mărfurilor străine, dar suportate de consumatorul român, și, ca și tot *regimul de favoare* acordat industriei, — mai mult sau mai puțin naționale, — dar pe spatele consumatorului român, putea fi trecut mai ușor cu vederea, sau putea să treacă mai ușor ca un sacrificiu suportabil și necesar, adus de către toți cetățenii, pentru binele țării.

Când însă, bunăstarea economică a început să se hiopăteze, iar excesele exploatării regimurilor protecționiste au fost dublate de criza economică, marea operă de înzestrare a țării cu o industrie proprie a început să-și arate și dedesupturile ei, mai puțin simpatice.

Întrebarea firească ce ne-o punem fiecare din noi, ca și o concluzie necesară a lucrurilor amintite, dacă mai este vreo posibilitate de a ieși din această situație, și din ce cauză s'a ajuns cu răul până aici?

Și pentru a avea răspunsul, nu e nevoie de

teorii prea complicate de doctrină economică, și nici de argumente îmbrăcate în haina severă a formulelor academice, ci numai de bunul simț al acelor, cari doresc în mod sincer îndreptarea situației.

Dece am ajuns la situația de astăzi? Răspunsul e destul de simplu:

Atunci, când trebuia să ne dăm seama că *fară o îmbunătățire reală a întregii noastre vieți economice, politice și sociale, prin măsuri radicale de îndreptare a situației existente, în lumina unei mai drepte organizații sociale, mergem inevitabil spre catastrofă*, noi, fie din superficialitate, fie, mai ales din urmărirea unor interese meschine, am lăsat lucrurile să-și urmeze cursul lor de cangrenare, intervenind numai cu formule de expedient, sau dând chiar noi posibilitatea fățișă, de exploatare a poporului întreg.

Suntem o țară agricolă, o știm fiecare. Atunci, era natural ca în țara noastră, înainte de toate să se caute *ridicarea standardului de viață a țărănimii, prin raționalizarea producției agricole, cu ajutorul cooperativelor de Stat, ce să intervină atât în procesul de producție determinând raționalizarea și mecanizarea agriculturii, dar mai ales în acel de desfacere, asigurându-i condițiile cele mai favorabile de deplasare*. Tot în cadrele acestui sistem de cooperative, s'ar putea asigura *depozitarea centrală a produselor agricole, și un sistem întins de credit, pe baza warrantului*. Iar, în același timp, să se introducă o *reglementare imediată a prețurilor, printr'o controlare severă a pieței interne*, astfel ca să nu mai fie posibilă exploatarea unui popor întreg, prin *deosebirea enormă, și într'u nimic justificată, ce există între prețurile industriale și cele agricole, dictate în mod arbitrar de trusturi și de membrii consiliilor de administrație*.

În locul *reformei agrare*, așa cum s'a făcut numai sub forma unei îmbunătățiri superficiale, împusă mai mult de evenimentele politice, trebuia delă început să se întreprindă o *reformă generală a vieții noastre economice*, prin care să căutăm ridicarea efectivă a țărănimii și a producției agricole, iar în locul undeii industriei înființate din „*necesitatea națională*” de a servi de *paravan discret al tuturor căpătuelilor*, o industrie serioasă, întemeiată pe propriile ei forțe, și care răspunzând necesităților noastre imediate, să ne servească de *complementare a procesului de producție agricolă*.

Dacă ne îngrijam de toate acestea, azi în locul unei *țări sărăcite și a unei agriculturi primitive*, ce

nu poate satisface complect nici piața noastră internă, ne-am fi asigurat o bază economică serioasă, singura chieazășie a unei vieți politice sănătoase. Dar pentru toate acestea, ar trebui să începem o primenire radicală a vieții noastre publice, căci atât timp când reprezentanții națiunii, se vor recruta cu preferință din consiliile de administrație, și din cele

alte variante ale profesiei libere și mai ales foarte rentabile de oameni de afaceri, întreaga noastră viață politică, va rămâne pe mai departe un nesfârșit bâlci, în care alături de pașglicuțe colorate și de nasturi, se vor scoate la licitație cu aceeași ușurință profesională, și interesele fărăi.

CAMIL SUCIU

FACTORUL MORAL ÎN VIAȚA POLITICĂ

Prin guvernare se urmărește binele general, binele tuturor și prin aceasta binele fiecăruia, căci interesele indivizilor nu pot să fie contrare intereselor tuturor, interesului social, fără a atinge armonia socială și prin aceasta și organizația politică, Statul.

Pentru ca o guvernare să-și poată îndeplini menirea, e necesară în viața politică respectarea anumitor precepte, care înfrânează exercitarea intereselor contrare scopului amintit. Individul, în calitatea de membru al Statului, în calitatea de cetățean, prin însăși această calitate se presupune că trebuie să renunțe la unele interese egoiste, jertfindu-le interesului social. Lărgirea aceașta a egoismului individual la sentimentele sociale. e în strânsă legătură cu morala politică și socială și cu viața morală a fiecărui.

Politica asigură propășirea Statului și binele tuturor, când e supusă preceptelor morale, când acestea sunt respectate de opiniunile politice.

Morala nu trebuie considerată ca un cod de precepte nebuloase, ci ca expresia și cimentatoarea raporturilor dintre oameni, prin sentimentele sociale, ca inspiratoarea legilor respectul acestora fiind expresia adevărată a moralei în ce privește politica. Iată de ce respectul legilor însemnează propășirea Statului, cu rezerva ca ele să fie la rândul lor făcute cu respectarea preceptelor morale și nu pot fi altfel, dacă în politică se respectă aceste precepte.

Morala prin politică asigură dezvoltarea Statului, căci fără morală nu poate exista și propăși nici o solidaritate omenească, cu atât mai puțin o solidaritate politică,

Moralitatea e condiția colaborării colective, impulsivitatea desinteresată, abnegarea ce face posibilă viața socială prin subordonarea intereselor personale unui interes superior.

Morale presupune dragostea de oameni, binele

și adevărul, dreptatea, iată de ce factorul moral are importanță mare în toate manifestările sociale, dar mai ales în cele politice prin posibilitatea de înfăptuire prin politică a dreptății în toate domeniile de manifestare omenească.

Accentuarea factorului moral în viața politică însemnează superioritatea organizației statului și condiția progresului acestuia.

Acestea spuse morala politică a cetățeanului se rezumă la datoria de a muncii pentru binele tuturor, legătura între oameni fiind o legătură de muncă, iar morala Statului se rezumă la acțiunea Statului de ridicare a cetățeanului din starea de mizerie la bună stare, prin înfăptuirea dreptății sociale.

* * *

În viața noastră politică, scopul și valoarea guvernării au fost răsturnate. În locul virtuților cetățenești s'a întronat corupția, prin politică înțelegându-se afaceri necinstite și satisfacerea intereselor personale prin orice mijloace și orice nedreptăți.

În astfel de condiții, propășirea statului e imposibilă. Boala vieții noastre politice e imoralitatea și remediul e acel propus de dl Iuliu Maniu: moralizarea vieții noastre politice, care presupune o moralizarea a vieții private și publice, o politică moralizată neputându-se concepe cu indivizi corupți.

Iuliu Maniu a ales din sistemele politice, acel care înfrânează abuzul și garantează mai bine decât ori care altul moralitatea, democrația, ori câte critici i-s'ar aduce.

Iuliu Maniu aduce un program de înfăptuire a dreptății sociale prin reforme de ordin social și economic, garantând moralitatea activității sociale și sistemului de producție.

Iuliu Maniu denunță încălcarea drepturilor po-

porului și intereselor legitime ale națiunii în numele unei ordine publice abuzive și imorale, cerând aducerea de legi echitabile și respectarea lor.

Iuliu Maniu e omul politic al cărui viață privată și politică e exemplul unei moralități quasi-inimitabile.

Infăptuirea programului lui Iuliu Maniu, implementat cu acel al luptătorului pentru dreptate Ion Miha-

lache e viziunea României mai fericite de mâine.

Politica numai prin morală devine știința posibilităților de dezvoltare socială, de purificare și însănătoșire a vieții sociale în toate ramurile ei — nu mai din inbinarea acestora — politica și morala — răsărind dreptatea, floarea păcii sociale și progresului.

MIHALCA ADRIAN.

EXPLOATAREA AVUȚIILOR PUBLICE

— Părerii privitoare la complectarea unei legiferări —

Economia este destinul popoarelor.
Walther Rathenau.

La congresul partidului național țărănesc, ținut lunile trecute la București, d. Iuliu Maniu în cuvântarea d'sale a vorbit despre importante legiuiri din diferitele domenii ale guvernelor național-țărăniști. Între altele fostul primministru a făcut amintire și de legea comercializării și a administrării avuțiilor publice, care se leagă de numele și competența economică a dlui Virgil Madgearu, însoțindu-o cu următoarea observație: „o lege importantă pentru dezvoltarea economică a țării, însă care nu a fost înțeleasă așa cum trebuia.“

Părerii menționată, mărturisesc, mi-a dat de gândit și a constituit un imbold pentru a cerceta, mai de aproape, această problemă economică. Se impune întrebarea, oare de ce o lege, atât de importantă, nu a fost înțeleasă și de ce ea nu și-a produs efectele așa cum se aștepta. Să fie oare legea de vină, să fie oare principiile dintr'însa în contradicție cu realitățile, sau că aceste realități ale vieții noastre publice sunt de așa natură, încât prin manifestările lor sabotează înfăptuirile economice de ordin superior și de folos obștesc.

Chestiunea exploatării și administrării avuțiilor publice s'a pus odată cu dezvoltarea modernă a statului. Ea a preocupat mult pe legiuitori. Statul, care este un puternic organism economic, are nevoie de resurse financiare tot mai mari.

Iar acest rezultat are un îndoit efect: întâi că statul este lipsit de importante resurse financiare, iar în al doilea rând prin defectuoase funcționare ale acestor întreprinderi publice, ele nu-și pot îndeplini misiunile lor, adică să deservească populația țării.

Exploatarea rațională a bunurilor publice, fie că

sunt bogății, fie drepturi regaliene, constituie o tendință a statului modern de a organiza întreprinderi cu spirit comercial spre a obține un randament maxim. Intervenind însă spiritul administrației publice, acesta poate distruge cele mai bune inițiative, înecându-le în birocratismul formelor învechite.

Legea din 1924 a lui Vintilă Brătianu, pentru comercializarea și controlul întreprinderilor economice ale statului, s'a dovedit unilaterală și insuficientă. Ea avea ideea preconcepută a „cointeresărilor“, căreia îi acorda o formulă magică, neglijând celelalte forme de exploatare.

Pentru a remedia numeroasele lacune ale acestei legi, a cărei aplicare practică a dat naștere atâtor discuțiuni publice, în 1929 d. Virgil Madgearu, ministrul industriei și comerțului în întâiul guvern al dlui Iuliu Maniu, a întocmit o nouă lege pentru organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice. Prin această lege, de o largă concepție economică, se reglementează cinci forme de exploatare ale bunurilor publice: arenda, concesiunea, regia publică comercială, regia mixtă și regia cooperativă. Legea fixează normele de administrare și de punere în valoare a bunurilor publice în mod rațional și productiv, apărându-se toate drepturile statului, ca averea acestuia să nu fie înstrăinată.

În temeiul legii Madgearu, care însemnează o etapă hotărâtoare în organizarea economică a averilor statului, s'au creat numeroase regii, pe baze comerciale, înregistrând rezultate frumoase, unele chiar peste așteptări. Cu toate acestea în opinia publică s'a acreditat un val de dușmănie față de ele, susțî-

nută și exploatăată de unele partide adverse, cari au deschis o luptă furioasă împotriva lor. Se pune deci întrebarea, oare căror fapte se datorează această de-naturare a intențiilor legiuitorului și de ce oare succesul legii — așa cum a relevat și d. Iuliu Maniu — nu este deplin, cu toate că îl merita judecând după nivelul înalt al concepțiilor, care au stat la baza întocmirii ei.

După părerea mea, sunt două motive, asupra cărora îmi permit a insista.

Întâi este organizarea internă a regiilor.

Legea, după cum era și firese, nu putea să prevadă decât principii generale de organizare, urmând ca administrația internă să fie reglementată prin regulamentele fiecărei regii constituite. Dar legiuitorul a avut grijă să creeze un Consiliu Superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, care urma să fie o garanție sigură că administrarea în regie publică se va face după norme comerciale și raționale. Schimbările de regim au aninilat însă activitatea atât de necesară a acestei instituții de organizare. *Se impune deci reactivarea fără întârziere a acestui consiliu superior, compus din experți ai organizării.*

Al doilea motiv, derivă tot din probleme de organizare, anume se impune imperioasa necesitate de a *legifera organizarea muncii în regiile publice.*

Producția are trei factori: natura, capitalul și munca. Bunurile naturale sunt ale statului, capitalul

este fie al statului, în regiile publice, fie al particularilor în regia mixtă. Dar munca? Legea prevede doar atât că și funcționarii și muncitorii regiilor se vor bucura de participare la beneficiu. Alceva nimic. Ce regim se va aplica acestei categorii: regimul de funcționar public, sau de funcționar particular? Criteriile de recrutare ale personalului, salarizarea lui, asistența pentru boală, acordarea de pensie pentru bătrânețe, sunt tot atâtea probleme ce au rămas descoperite în organizarea regiilor. Legea a lăsat la discreția fiecărei regii rezolvarea acestei probleme, și atunci s'au făcut atâtea regimuri câte regii, ceace evident că nu poate fi soluția cea mai norocoasă. Fayol a arătat în magistrala sa operă că rezultatul activităților economice nu depinde numai de suficiența capitalului și de formele raționalizate de organizare, ci mai ales de calitatea personalului chemat să muncească în cadrele întreprinderilor economice.

Problema muncii la regii este o chestiune capitală în reorganizarea lor și ea va înlătura, — sunt convins de aceasta, — principalul obstacol, care a împiedecat buna lor dezvoltare. Ea a fost prevăzută de altfel, în programul partidului național-țărănesc, ceace denotă că fruntașii noștri au fost sesizați de necesitatea ei, socotesc însă că ari acorda o atenție specială, a pregăti elementele necesare pentru cea mai perfectă soluționare, nu pot decât servi înaltele comandamente ale poliției economice românești.

GRAȚIAN C. MĂRCUȘ

MODIFICAREA CONSTITUȚIEI.

Dela un timp încoace s'a organizat o adevărată cruciadă pentru modificarea constituției într'un anumit sens. Căci suferim de prea multă libertate și dacă nu modificăm constituția ne sufocăm din pricina unei libertăți prea mari și ajungem în prăpastie. O anumită presă a fost închiriată pentru a ține isonul modificatorilor.

Am citit articolele „obiective“ ale unor temuși polemști (polemști cu tarif fix) depe malurile Dâmboviței, cari susțineau necesitatea unei întăriri a puterii executive. căci Franța, idealul democrației moderne, este pe cale să și modifice constituția în acest sens și noi ca elevi ascultători trebuie să imităm exemplul Franței democratice. (Apăruse pe fimpul acela o carte a lui Tardieu, unde fostul premier

cerea întărirea puterii executive.)

Însă marii maestri în modificării constituției și secundanții lor n'au voit să remarce contrastul: ipertrofia parlamentarismului francez și la noi ipertrofia puterii executive. Analogia între democrația franceză și democrația românească, o făceau, cu toate acestea, acești spadasi ai verbului cu o desinvoltură așa de mare de parcă ar fi fost cetățenii planetei Marte nu ai României. A trecut o perioadă de timp și și svonorile s'au precizat, dorințele s'au conturat: ministerul de externe, interne (poliție), război, subsecretariatul aviației, prin modificarea constituției, ar urma să fie scoase de sub controlul parlamentului, al națiunii reprezentate.

Intr'adevăr era până acuma un așa de ri-

guros control mai ales pela subsecretariatul aviației, încât din cauza acestui control cad așa de des aviatorii noștri din sicriile sburătoare. Politica externă scoasă de sub controlul parlamentului?

Ce ar însemna fără N. Titulescu și colaborarea leală a parlamentului, politica noastră externă? Ar însemna o dezaxare a politicii externe de către aventurarii cinici, o orientare spre Germania, un salto mortale pentru destinele noastre naționale.

Ministerul de interne s'ar transforma într'o cekă sau un G. P. U.

Iar ministerul de război, din ministerul apărării naționale, și-ar transforma titulatura în ministerul panamalelor naționale.

Se va veni cu o justificare teoretică, că în aceste domenii este necesară domnia specialiștilor, experților și că nu se pot lăsa pe mâinile reprezentărilor poporului chestiuni așa importante: politica externă, internele, înarmarea țării etc. Admitând acest lucru, întrebăm pe protagoniștii modificării constituției: dacă aceste competențe s'au dovedit a nu fi tocmai așa de strălucite competențe și dacă ceace este mai grav nu sunt tocmai așa de iubitori de țară cum trebuie să fie, cine îi va lua de guler să-i arunce acolo unde trebuie?

Tocmai aici este superioritatea democrației față de regimurile dictatoriale: posibilitatea controlului parlamentar și în caz de nevoie sancțiunea.

Și în chestiunile cele mai vitale ale statului trebuie să existe un control cât se poate de riguros, abolirea controlului înseamnă lipsă de răspundere, care aduce haosul.

Dar chiar admitând că acești experți, tehnicieni ar fi foarte buni specialiști, și ar fi animați de cele bune sentimente totuși prin acești specialiști nu sunt reprezentate adevăratele competențe. Iată ce spune Fr. Foerster (*Politische Ethik* 1918 München pag. 125) despre acest pericol al specialistului cu orizontul limitat:

„Mărginirea singură specializată poate — fără îndoială — să turbure judecata, căci în știință și în tehnică chiar gândurile cele mai deschizătoare de orizonturi au pornit un arareori dela aceia cari au venit din alte domenii. Deci oricum am vrea să apărăm principiul diviziunii muncii împotriva unei superficiale interpretări făcute de pretențiile democrației, totuși nu trebuie să pierdem niciodată din vedere, că numai prin domnia specialiștilor nu pot fi reprezentate nicidecum adevăratele competențe. Mîntea simplă, neînvățată și nestudiată, cât și intuiția

omului, care se luptă cu realitatea vie, prinde multe lucruri ce scapă „expertului oficial“.

Aceste rânduri ale lui Fr. W. Foerster arată insuficiența specialistului și necesitatea colaborării specialistului cu omul cu largi perspective.

Iată deci șubrezenia „obiecțiilor științifice“ ale amatorilor modificării constituției în acest sens. Ce înseamnă modificarea constituției în acest sens dacă nu instaurarea unui regim de iresponsabilitate, care nu ar putea duce decât la aventură și ceace stă la marginile ei: prăpastia.

Admitem necesitatea modificării constituției dar această modificare trebuie făcut într'un alt sens. Modificarea constituției se impune în urma falimentului liberalismului economic și în urma imposibilității de rezolva ceva prin paleative cari produc mai mult haos. Este necesară o transformare structurală economică și așezarea statului pe noi baze; pentru realizarea acestei transformări este nevoie de modificarea constituției.

Această nouă așezare economică necesită o întărire a democrației politice și astfel prin democrația politică și economică să ajungem la statul de mâine, statul adevăratei democrații: democrației țărănești. Modificarea constituției în alt sens nu este decât o aventură, o transformare a regimului democrat într'o dictatură deghizată fără răspundere și va găsi cu siguranță opoziția dâră a tot ce este cinsit și serios în țara aceasta.

IULIU GHEȚIE

COMITETUL DE REDACȚIE :

A. BANCIU, GH. DRAGOȘ, I. GHEȚIE, V. JINGA,

A. MIHALCA, I. OANCEA PAVEL PAVEL,

A. POPOV, B. SCHIOPU, C. SUCIU

ABONAMENT 60 LEI ANUAL

DE ONOARE 300 LEI

Abonamentele se vor trimite pe adresa:

Dr. GH. DRAGOȘ, CLUJ, Str. ȘĂGUNA 11

Redacția și administrația: Cluj, Str. Baba Novac 8

Redactor responsabil: Dr. GH. DRAGOȘ

Tip. Transilvania, Cluj, P. Cuza Vodă 16

INSEMNAȚI

† G. Crișan.

Duminică 23 Iunie în vârstă de abia 47 ani, a încetat în viață fostul secretar al marelui adunări dela Alba-Iulia, G. Crișan. Născut la 6 Noembrie 1887 în Beiuș, Ghiță Crișan din finerețe s'a înrolat la marea luptă de desrobire națională. La istorica adunare dela 1 Decembrie 1918 este secretar al acestei adunări și în această calitate a semnat actul istoric al unirii Ardealului. După unire a rămas în slujba liderilor partidului național-român și apoi a partidului fuzionat național-țărănesc unde prin meritele lui a ajuns subsecretar de stat la ministerul de finanțe, ministru al Ardealului și a deținut în permanență secretariatul general al organizațiilor ardeleni. Cu Ghiță Crișan dispăre una din cele mai mai fine și inezstrate figuri din generația istorică a Ardealului. Activitatea lui din finerețe până acuma când se stinge prematur, a fost pusă în slujba democrației și a naționalismului adevărat. Fie-i memoria binecuvântată.

I. G.

Anchete privitoare la satul ardelean.

Grija pentru problemele multiple ale satelor noastre este tot mai mare. În Ardeal, intelectualii privesc tot mai atent și mai stăruitor spre sate. Este un semn dintre cele mai bune, prevestitor de afituri noi în îndrumarea și organizarea civilizației rurale. Satul — s'ar putea spune — este Țara; acolo trăiesc cei mulți ai noștri, de acolo pornesc conducătorii, satul este generatorul celorlalte clase sociale, păstrătorul ființei noastre etnice și biologice. Interesul pentru el însemnează interesul pentru cele mai de samă, cele mai vitale probleme ale neamului nostru.

Institutul Social Român a inițiat întocmirea monografiilor rurale. „Astra“, mai ales despărjământul ei din Cluj, a făcut o foarte serioasă și ămănunțită anchetă în satul de munte Măguri. Sunt încă multe proiecte frumoase cari vor fi realizate în legătură cu viața satului.

Subliniem aci și contribuția prețioasă a harnicului și iscusitului redactor pentru Ardeal a marilor ziare bucureștene „Adevărul“ și „Dimineața“ dl Vasile Munteanu, care publică, în acest din urmă ziar, o serie de anchete făcute în mai multe sate caracteristice ale Ardealului. Dsa face constatări deosebit de interesante în legătură cu stările rurale, cu patriarhalismul satelor, contradicțiile, prejudecățile și tendințele de viitor ale oamenilor de sate. Am dori ca aceste anchete să fie înmănușiate într'un volum pentru a putea fi mai ușor folosite ca material documentar privind satul românesc din Ardeal spre care se cuvine să ne aplecăm tot mai mult, cu mintea, inima și mai ales cu fapta noastră.

Frontul studentesc democrat la Cluj.

Salutăm cu bucurie înființarea frontului democrat studentesc la Cluj, care va trebui să introducă în Universitate unica politică admisibilă, a intereselor profesionale studentești, în locul aceluia haos de până acuma creat de zurbagii fără examene și a unor profesioniști ai unui anumit „naționalism“, cari deși o mică minoritate „selectă“ (!!!) căutau să terorizeze o bună parte din studențime.

Studențimea serioasă și a dat seama de jocul acestor panglicari și a început un reviriment îmbucurător. În afară de Universitate fiecare are credințele lui politice, dar înăuntrul Universității, nu poate

există nici un politicianism, adânc dăunător intereselor studențești, chiar când se intitulează „naționalist“.

I. G.

Bietul Liberalism

La putere, în România, stă partidul liberal. S'ar crede, ar trebui să se creadă, că acest partid a venit să-și aplice doctrina și programul lui, adică doctrina liberală; așa ar fi logic, natural și... onest. Dar lucrurile stau exact deandosele. Liberalii români, la putere, fac intervenționism de Stat, economie dirijată, controlată, guvernează cu cenzură și stare de asediu. Liberalism nicăeri.

Intr'un alt Stat decât cel românesc practicarea unei politici contrare doctrinei și programului, s'ar duce imediat la părăsirea conducerii țării. Pentru că și o țară are un oarecare obraz de care trebuie să se țină seamă.

Este jalnică postura miniștrilor liberali cari, susținând politica făcută de guvern, țin să afirme nostalgic, atașamentul lor... ideal la doctrina liberală. Bieții oameni și mai ales bietul tineret liberal care trăește din confuzie și anahronism! Am vrea să ni-se spună ce cred, ce gândesc și de ce fac ceiace fac. Pentru că din searbăda revistă liberală dela București „Democrația“ nu prea putem afla mare lucru.

Poporul spune de ceiace fac liberalii români că „predică apă și beau vin“. S'ar putea da calificative mai expresive. Dar nu este menirea noastră. Noi ne mulțumim să cerem lămuriri și dacă nu ni-se pot da explicațiuni temeinice ar trebui să mai vedem — în partidul liberal — obraze cari pot încă roși, energii cari să poată cere socoteala celor mari de nepotrivirea crasă între ceiace se numește doctrină liberală și ceiace se face de către guvernarea liberală. Intr'o discuție pe acest teren ne-am angajat bucuros și credem că și cu folos; pentru toți și mai ales pentru bietul liberalism român.

Partidul național-țărănesc și viața politică internațională

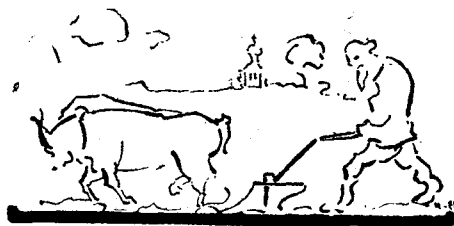
Congresul partidului național-țărănesc a ratificat adeziunea acestui partid la Asociația internațională a partidelor radical-democrate din Europa, cu sediul la Paris. În împrejurările de acum, când dictaturile lașe și reacționarismul rânjesc la toate răspântiile, solidarizarea, pe plan internațional, a partidelor cari

luptă pentru libertate și democrație, este o necesitate imperioasă. Dealtfel, partidul național-țărănesc este de multă vreme membru de seamă al Biroului Internațional agrar — asociație a partidelor țărănești din Europa — cu sediul la Praga, în cuprinsul căruia a avut manifestațiuni dintre cele mai frumoase și mai folositoare. Internaționala partidelor țărănești, cu acțiune viguroasă și susținută, este o dorință veche a acelora cari își dau seama de însemnătatea unei asemenea organizațiuni pentru apărarea și impunerea în viața Statelor agrare a democrației țărănești.

Di N. Iorga și Partidul național-țărănesc

D-l Iorga nu este prieten al partidului naț.-țăr. Ba chiar dimpotrivă. Cu toate acestea, spune uneori, și lucruri interesante despre acest partid. Așa, bunăoară, iată ce scrie d-sa în „Neamul Românesc“ dela 1. Maiu: Ultimele alegeri dau loc la considerații politice cari trebuie fixate cu franchețe, pentru oricine, fiindcă politica unei țări nu se face cu ce vrei, ci cu ce ți se dă. S'ar fi crezut că partidul naț.-țăr. se va slăbi prin atâtea deserțiuni. S'a dovedit însă că nu e așa... Această tare, îndărătnică voință socială trebuie recunoscută, întărită și mai ales trebuie educată în sens cât se poate mai național... Imi place a trage aceste concluzii“ încheie d-l Iorga articolul d-sale.

Noi supunem aceste aprecieri meditațiunii diversioniștilor de tot felul cari s'au desprins de partidul național-țărănesc.

în programul partidului, a apărut cartea d-lui Ghiulea „Organizarea Statului. Mijloace și metode noi”, care după cum scrie d-l Lupu în prefață „pune clar problema vremii prezente; arată curajos căile pe cari rățăm și indică nevoia imperioasă de a schimba drumul, cari alfel peirea și prăpastia sunt la capăt” — autorul face o expunere de idei generala asupra organizării statului accentuând democrația țărănească „cu o politică pentru a putea repara nedreptatea ce s'a făcut până acum țărănimii. După aceasta arută contradicția între organizația socială — la noi — și organizația burgheză a Statului de azi, ajungând la concluzia necesității statului țărănesc care „ar fi un stat în care întreaga organizare, toate măsurile de Stat ar urmări potențarea, calităților neamului nostru, satis facerea tuturor trebuințelor sale, înlesnirea dezvoltării și înalțării sale” p. so.

Cu competența ce ține o dată studiul aprofundat ideologic și experiență, schițează organizarea și întreg mecanismul de funcționare a noului stat, cu o administrație descentralizată, o administrație centrală redusă — și o bună încadrare și organizare a regiilor comerciale și a serviciilor publice.

Cartea cuprinde în afară de capitolele despre Organizarea Statului, capitolele despre Statul și funcționarii publici, despre Organizarea Statisticii, despre Politica socială națională, cu necesitatea ocrotirii țărănimii și ridicării satelor, un capitol despre Statul și Cooperația, din care reiese că „singurul mijloc de organizare economică a unei țări de țărâni, mici proprietari de pământ este cooperația” de altfel această ideologie corespunzând timpurilor noastre și realităților românești.

În rezumat, d-l Ghiulea, în Organizarea Statului etc. prezintă baza ideologică a Statului țărănesc, cu piatra unghiulară care trebuie să fie echitatea socială. Liniile fundamentale sunt în ce privește politica „democrația țărănească”, iar în ce privește regimul social-economic, cooperatismul.

Autorul ne dă viziunea fericită a Statului de mâine: „În noua organizare a Statului românesc va înflori viața întregi țări. Pe lângă satele grădini, sate bogate, sate luminate, se vor ridica din plusul de suflet și de bogăție al lor, orase românești de cultură și de economie națională, orase românești cari vor fi ca adevărat reprezentantele civilizației românești și nu imitații trecătoare ale altor civilizații”.

A. M.

Sterian Dumbravă: Statul Țărănesc. Concepția și organizarea lui. Tip. Bucovina. București. 1935, pag. 224.

Dl. Sterian Dumbravă a căutat, în cartea cu titlul de mai sus, să precizeze, atât pentru cei cari nu știu cât și pentru acei cari nu vreau să știe, principiile fundamentale ale țărănismului. Țărănismul nu este un rezultat a unei concepții vagi, neprecisă nici la acei cari o lansează, ci, dincontră, este rezultatul unei elaborări de lungă durată, bazat pe o experiență istorică din cele mai caracteristice.

Dacă interesele europene n'ar fi dictat crearea acestui „stat tampon” la punctul de întretăiere a ambițiilor a trei popoare mari, după clasa conducătoare din perioadă întâia a secolului trecut, noi, azi, am fi inexistenți ca stat. Și aceasta numai pentru că o anumit clasă vroia cu tot dinadinsul să-și păstreze caracterul privilegiat de a exploata populația țărănească care era în majoritate. Iată o premiză de care trebuie să ținem cont atunci când căutăm să fixăm bazele unei concepții care fînde să organizeze statul, ținând cont în primul rând de majoritatea populației —

adeacă de țărănime — înșelată de atâteaori dealungul istoricelor sale frământări,

Dl. autor, în cartea cu titlul de mai sus, arată în partea întâia, cum problema țărăneacă la noi a îmbrăcat fel și fel de forme după interesele cari căutau să-și afirme prioritatea: la început boeri cu a lor partid conservator, pe urmă burghezia cu partidul liberal, așa că țărănimea care trebuia să devină obiectivul principal era lăsată în mizerie. Reacțiunea n'a întârziat, așa istoria a înregistrat o serie de răscoale țărănești înăbușite toate în sânge și în promisiuni. Să nu amintesc decât un mic citat „Propunerea deputaților săteni” din ședința dela 9 Noemvrie 1857, care oglindește indeajuns mizeria țărănimei: „Țara asta nici băi, nici măiestrii nu are, nici meșteșuguri multe ca alte țări nu are: toată bogăția, toată îmbelșugarea, brațele și spatele noastre o duc. Cât e Dunărea de mare și de largă curge râul sudorilor noastre, se duc peste mări și peste hotare, acolo se prefac în râuri de aur și de argint și curg iarăși înapoi de se revarsă în țara noastră: iar noi nici rânduială nici dreptate nu am avut. Când ne-am jeluît, când ne-am tânguît, păsurile când ne-am spus: — ispravnicul ne-a bătut, privighetorul ne-a bătut, jandarmul ne-a bătut, zapciul ne-a bătut... Boul și vacă, munca ostelenilor noastre, nu știam de sunt ale noastre, puilul și găina, laptele dela gura copiilor noștri de multeori cu nedreptul ni s'a luat”.

În această fermentare a durerii, a lipsei și mizeriei era firesc să avem 1907. Unii dintre intelectualii problemei țărănești cari au văzut această tragedie mută, s'au dedicat și incetul cu incetul s'a zămlislit concepția țărănistă a dlui Ion Mihalache, care în 1921 în așteptarea proiectului de program și a fixat definitiv cadrele acestui stat țărănesc.

Evoluția ideilor țărăniste la noi nu a fost strâns legată de evoluția din apus ci și-au găsit elementul de bază în stările sociale dela noi. Multe din principiile altor concepții și în special revoluția burgheză cu însăși dezvoltarea ei, la noi nu este decât o palidă oglindă a apusului unde erau altele condițiile de viață. Deci s'a forțat dezvoltarea statului într'o directă opusă intereselor lui organice.

Dl. Sterian Dumbravă după ce face o analiză istorică tocmai a acestui anacronism, datorită importului de forme sociale din apus, trece la analiza Statului Țărănesc, expunând pe larg principiile fundamentale și caracterul lumii dela țară cu întreg cortegiul ei de interese.

Organizarea economică a statului țărănesc în cadrul căreia joacă rol important organizarea producției agricole, a industriei și comerțului având la baza agricultura, sunt elementele de bază pe care Dl. autor le analizează amănunțit.

Capitolul Organizării Social politice a statului ocupă în cartea Dlui Sterian Dumbravă un capitol însemnat.

Legătura organică stabilită între forma de organizare și interesele majorității populației fac ca principiile expuse în cartea Dlui S. Dumbravă să fie cel mai educate situației țării noastre.

Cât timp o suprastructură burgheză, puțină la număr va conduce statul român, atât timp o reformă radicală și necesară a statului nostru nu se poate face. Vom da țărănului porumb pentru a nu muri de foame, dar nu-i vom putea da posibilitatea de a-și reface gospodăria în așa fel că să trăiască nu cu un minim de existență, (ajutor în porumb) ci cu un standard de viață demn de un stat civilizat cum ne place să ne murim.

A. T.